

2. FELADATSOR

I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

I. A feladat az athéni demokráciával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!

elemenként 1 pont

A „Így azután a színházi pénzekkel, a törvényszéki napidíjakkal, s a más címeken kifizetett összegekkel és közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja. [...] Ezért Periklész, mielőtt biztosan támaszkodhatott a népre, letörte a tanácsa hatalmát, s [...] megfosztotta a legfőbb ügyekben addig gyakorolt bírósági jogkörétől. [...] Látványos ünnepeket, felvonulásokat rendezett a város utcáin, lakomákat adott, »mulattatván a népet gyermekként gyönyörökkel, mikben kedve telt«. Évenként hatvan háromevezősoros hajót küldött ki a tengerre. Ezeket athéni polgárok szolgálták jó zsoldért nyolc hónapon át, s közben a hajózás mesterségét tanulták és gyakorolták (1). Ezenkívül ezer telepest küldött Khereszonzoszra, ötszázat Naxosz, feleannyit Androsz szigetére, és ezret Thrákiába, hogy új otthont találjanak maguknak a bizsultészek között, másokat pedig Itáliába telepített le a Thurioi néven akkor újjáépülő Szübariszban. Mindezt azért tette, hogy a dologtalan és ráérő idejében zavargásra mindig hajlamos tömeg áttelepítésével könnyítsen a városon, és segítsen a nép anyagi nehézségein. [...]” (Plutarkhosz: Periklész, Kr. u. 1. sz.)

- a) Milyen célja volt Periklésznek az aláhúzással jelölt intézkedéssel?
Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

Periklész azért szerette volna korlátozni az Areioszpagosz hatalmát, ...

1. mivel személyesen kívánt bíraskodni Athénban.
2. mivel attól tartott, hogy nem választják meg sztratégosznak.
3. mivel az a vele ellenséges, hatalmát korlátozni tudó nemzetségi vezetők tanácsa volt.

- b) Milyen módon érte el, hogy a szegényebb rétegek is bekapcsolódhassanak a politikába?

.....

- c) Milyen politikai célja volt a társadalom alsó rétegeit segítő intézkedéseinek?

.....

d) Aláhúzással jelölje, hogy mely fogalomra vonatkozik a szöveg 1. számú részlete!

a hadiflottára

a kereskedelmi hajókra

a hajózási iskolákra

4 pont

2. A feladat az iszlám vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

elemenként 1 pont

A „Ti hívők! Előíratott nektek a böjtölés, amiként előíratott azoknak, akik előttetek élték. Talán istenfélők lesztek. [Böjtöljete]k bizonyos számú napig! Ha valaki közületek beteg, vagy úton van, akkor [azonos] számú napig [kell böjtölnie]! Akik pedig képesek lennének [böjtölni, de nem teszik], azok megváltással tartoznak, [s ez] egy szegénynek a tápláléka.” (Korán, 2. szúra)

a) Mely vallás képviselőire vonatkozik az aláhúzott szövegrész?

B „Végezzétek el az istentiszteletet és adjátok oda a zakátot [alamizsna].” (Korán, 58. szúra)

b) Naponta hányszor kellett elvégeznie egy muszlimnak a szövegben jelzett „istentiszteletet”? Aláhúzással válassza ki!

kétszer

háromszor

ötször

C „Végezzétek el a zarándoklatot és az 'umrát [kis zarándoklat] Allahnak! Ha akadályozva lennétek, akkor [engeszteléseképpen ajánljanak föl] áldozati állatot, ami könnyen előteremthető nektek!” (Korán, 2. szúra)

c) Mi a szövegben leírt zarándoklat úticélja?

d) Ki közvetítette a szövegekben leírtakat az arab társadalomnak?

4 pont

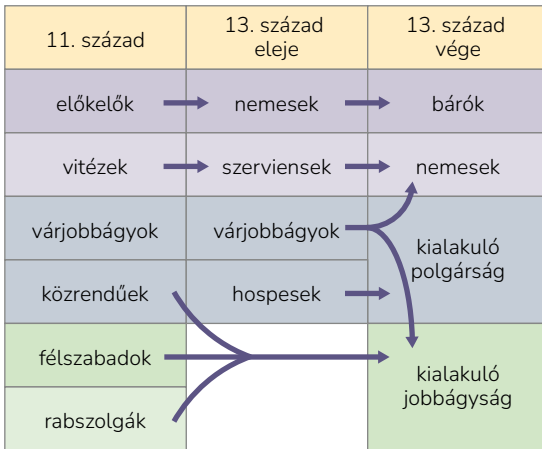
3. A feladat a középkori vármegyéhez kapcsolódik.

A táblázat segítségével válaszoljon a forrásra vonatkozó kérdésekre! elemenként 1 pont

A „A királynak a Zalán innen és túl lakó összes serviensei az összes bírának és másoknak, kikhez jelen oklevelünk eljut, üdvöt az Úrban. [...] urunk királyunktól alázatosan és áhítattal azt kértük, engedje meg nekünk, hogy mi magunk

bíráskodhassunk, és az elnyomottaknak és vég nélküli sérelmeket szenvedőknek teljes igazságot szolgáltatassunk, mindazok ellen, akiknek részéről méltánytalanul szenvednek. A király úr pedig kérésünket kegyesen meghallgatva jóindulatából kifolyólag jóságosan megadta nekünk a tőle kért engedélyt; miután azt elnyertük, amikor a magunk körében a gonosz cselekedetek megvizsgálásához fogtunk, a tiszteletreméltó atya: Bertalan veszprémi püspök úr látva, hogy mi vagyunk a bírák, s hogy a jogtalanságot elkövetők ellen teljes igazságot szolgáltatathatunk, Oguz bánt, aki egy volt közülünk, perbe fogta előttünk, [...]” (A kehidai oklevél részlete, 1232)

B

A társadalom átalakulása a középkorban

a) Mely társadalmi csoport tagja volt a szövegben nevezett Oguz bán?

.....

b) Mely társadalmi csoport tagjai a levél szerzői?

.....

c) Kik voltak a nevezett ügyben a bírák?

.....

d) Az Árpád-kor kor első évszázadában ki ítélkezett a megye népei felett?

.....

4 pont

4. A feladat a reformációval kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

A

A búcsúcédulákat árusító J. Tetzel, német domonkos szerzetes és prédikátor

B

„27. Emberi tanokat prédikálnak azok, akik azt állítják: mihelyt csörren a ládába bedobott pénz, a lélek kiszabadul a tisztítóüzből.
45. Fel kell világosítani a keresztényeket, hogy aki szűkölködőt lát, és ennek ellenére a pénzét a búcsúra adja, nem nyer bűnbocsánatot, hanem Isten haragját vonja magára.” (Részletek Martin Luther 95 pontjából)

a) Miért volt fontos a pápaságnak a búcsúcédulák kérdése?

1 pont

b) Milyen viszonyban áll egymással a képi és a szöveges forrás? Indokolja választát!

1 pont

C

„Az, aki azt mondja, hogy az új törvény szentségeit nem mind az Úr Jézus Krisztus rendelte, vagy hogy számuk több, vagy kevesebb hétnél, amely szentségek: a keresztség, bérmálás, oltári szentség, bűnbánat, utolsó kenet, egyházi rend és házasság; vagy hogy e közül a hét közül valamelyik nem valódi és igazi szentség: átkozott legyen.” (A tridenti zsinat határozata)

- c) Nevezze meg a szövegben felsoroltak közül azt a két szentséget, amelyet a lutheránusok megtartottak!

két elem 1 pont

.....

- D** „62. Az egyház valódi kincse az Isten dicsőségéből és kegyelméből kapott leg-szentebb Evangélium.” (Részlet Martin Luther 95 pontjából)

- d) Milyen nyelvi és milyen kulturális következménnyel járt Luther fenti állítása? Két tényezőt említsen!

két elem 1 pont

.....

4 pont

5. A feladat a jobbágyi szolgáltatásokhoz kapcsolódik.

KOMPLEX FELADAT

A források és ismeretei segítségével oldja meg a feladatokat!

elemenként 1 pont

- A** „[...] a jobbágyság annak idejében a' munkára megjeleni kényszerítessen, [...] világossan, és értelmessen meg kell parantsolni, hogy mikor hányan, hány napra és mitsoda eszközökkel jöjjenek [...].” (Nagyváthy János: „Közönséges Instructio a Mltgos Tolnai Gróf Festetits György Királyi Kamarás Urodalmiban gyakoroltatni szokott Gazdaságnak rendjén keresztől” [kézirat], 1795)

- a) Nevezze meg az A jelű forrásrészletben aláhúzással jelölt szolgáltatást!

.....

- B** „Uraság szénájának felében, vagy harmadában való levágása, az őszei trágyázás, Hangya zombékok[na]k elszórása, tisztogatás, irtás, a Foltok[na]k széna porral való behintése, metszések huzása, és tisztogatása, s annak idejében való Kaszálás, Szetska vágás, Kolompér, Lóher, és Répa nemek termesztések[ne]k, s' a' Kukoricza virágjának s a' tarlójának télre való megszedése.” (Nagyváthy János: „Közönséges Instructio a Mltgos Tolnai Gróf Festetits György Királyi Kamarás Urodalmiban gyakoroltatni szokott Gazdaságnak rendjén keresztől” [kézirat], 1795)

- b) Nevezzen meg a termesztett növények közül kettőt, nem Európából származót!

.....

- C** „Urbariumban meghatározott időn kivöl a' marhák a' Rétekre ne botsátassanak [...] sarju takarástól fogva tsak 12ik novemberig legeltessék kivel marhájokat.” (Nagyváthy János: „Közönséges Instructio a Mltgos Tolnai Gróf Festetits György Királyi Kamarás Urodalmiban gyakoroltatni szokott Gazdaságnak rendjén keresztől” [kézirat], 1795)

c) Nevezzen meg a C jelű szöveg alapján egy, közös használatú földet!

D „A helységek osztályba sorolását szabályosan és lelkiismeretesen dolgozzák ki, mind pedig megfelelően jegyezzék fel a telkek és tartozékok állományát, a fekvésnek, a földnek és területnek s az előnyös és káros tényezőknek megfelelően, [...] a helységek említett osztályba sorolására a minél gyorsabban összehívandó megyei közgyűlés előbb küldötteseket nevezzen ki és állítson úgy, hogy ezek – akiket az osztályba sorolás munkájára külön esküvel kell kötelezni – haladéktalanul fogjanak hozzá, ehhez a munkához királyi biztosaink elnöklete alatt. [...]” (Részlet Mária Terézia rendeletéből, 1767)

d) Nevezze meg Mária Terézia fenti rendeletét!

e) Sorszámának bekarikázásával válassza ki a rendelethez kapcsolódó állítások közül az egyetlen hamisat!

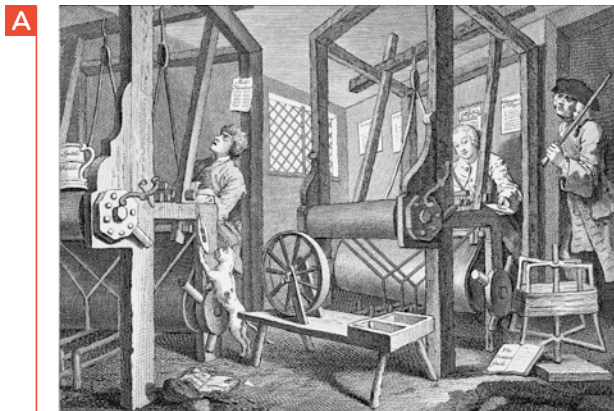
1. A rendelet országosan előírta a jobbágytelkek összeírását, felmérését.
2. A munkálatokban az állam és a megyei nemesség egyaránt részt vett.
3. A telkek összeírásának célja a jobbágyi szolgáltatások megszüntetése volt.

6 pont

6. A feladat az első ipari forradalomhoz kapcsolódik.

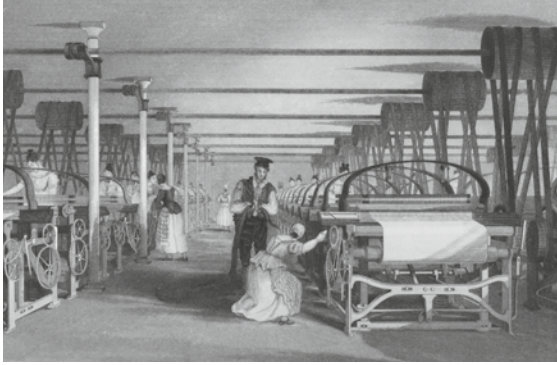
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

elemenként 1 pont

Szöveg William Hogarth Ipar és téltenség című művéből 1747-ben

B

Roberts féle szövőszék egy szövőházban 1835-ben

a) Mi az eltérés a két ábrázoláson látható gép meghajtásában?

.....

b) Milyen különbséget lát a szerkezetek anyagában?

.....

c) Miért nők adták a munkavállalók többségét (B kép)?

.....

C

„[...] mindez a távolban csodálatos látványt nyújt, kivált éjszaka, amikor a sok ezer ablak a gázlámpák fényétől világít. – Gondolhatod, milyen világosságra van szükség ott, ahol egy munkásnak 840 olyan szálat kell áttekintenie, amelyből 260 motring tesz ki egy fél kilót, és amelyből – kettésével összecérnázva – az angol csipke szegőfonala készül.” (Egy porosz utazó beszámolója a manchesteri iparról, 1823)

d) Miként változtatta meg a munkát a szövegben említett technikai újítás?

.....

4 pont

7. A feladat Széchenyi Istvánhoz kapcsolódik.

Az alábbiakban Széchenyi István két portréját láthatja. A képek megtekintése után ismeretei segítségével válaszoljon a hozzájuk kapcsolódó kérdésekre! **elemenként 1 pont**

A

B

a) Mi a közös földrajzi elem a két kép háttérében?

.....

b) A képek alapján nevezze meg Széchenyi egy, ehhez kapcsolódó gyakorlati alkotását/reformtevékenységét!

.....

c) Hogyan illeszkedik a ló ábrázolása a képen megfogalmazott témához?

.....

d) Az első képen Jelenkor című folyóiratával láthatjuk. Miért szerepel a képen a folyóirat?

.....

4 pont

8. A feladat az I. világháború kirobbanásával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

elemenként 1 pont

A

Achille Beltrame által készített illusztráció, 1914. júliusából

a) Hol történt a képen látható esemény?

B

„HÁBORÚ! Szombaton délután hat óra előtt tíz perccel báró Giesl Vladimír belgári követünk megkapta a szerb kormány választát (1). Követünk Szerbia választát nem találta kielégítőnek és nyomban elhagyta Belgrádot. Ezzel a háború kitört Ausztria-Magyarország és a szerb királyság között. Az egész monarchiában lelkesedéssel és megnyugvással fogadták ez elkerülhetetlen és igazságos döntést, amely hadseregünk fegyvereire bízta a jövődöt. Budapest utcáin a város népe örömmujjongással üdvözölte a katonaságot. (2) [...]

A szerb kormány már jóval előbb, délután 3 órakor, elrendelte az egész szerb hadsereg mozgósítását. A szerb udvar, a kormány és a csapatok kiűrtik Belgrádot. (3) A kormány székhelyét Kragujevacba helyezi át. Ezzel beállott a hadiállapot.” (Pesti Napló, 1914. július 26.)

b) A kép segítségével fogalmazza meg, mire várt választ a Monarchia (1. kiemelés)!

c) Mi volt az oka a társadalomban ekkor uralkodó közhangulatnak (2. kiemelés)?

d) Miért döntött a szerb kormány a 3. kiemelt szövegrészben olvasható eljárás mellett?

4 pont

9. A feladat a világháborút lezáró békékhez kapcsolódik.

Az alábbiakban a világháború utáni összeomlással és a békeszerződéssel kapcsolatos szövegeket olvashat. A szövegek és ismeretei alapján töltsse ki a táblázatot! Egy állítás-hoz egy szöveg betűjele kerülhet! Egy szöveg kimarad.

elemenként 1 pont

A „A katasztrófa felelősségét természetesen azok viselik, kik azt tudatosan előkészíték, valamint azon egyének és erők, kik Tiszát félretolva, magukra vették a nemzet és monarchia kikalauzolását az útvesztőből, s akik biztos part helyett menthetetlenül beletévedtek az örvénybe, a forradalom kráterébe.” (Szekfű Gyula: Három nemzedék)

B „A háború bevégződött. Jobban összeroppantunk s aztán mélyebbre süllyedtünk, mint azt a körülmények kényszere okozta, és mint azt gazdaságilag vagy politikailag meg lehetne magyarázni. Az okokat társadalmi téren kell keresni. A különben áldásos gazdasági fellendülés folytán a 19. század végére a lelkekben gyökeret vert a materializmus [...] és a liberalizmus hamis, internacionalizáló felfogása a lelkeket részben fogékonyá tette a radikalizmus iránt, részben meggyőződésükben megingatta, részben eltompította.” (Teleki Pál: Magyarország világpolitikai és világ gazdasági helyzete a múltban és a jelenben)

C „A Habsburg-monarchiát a nacionalizmus végső következése, a népek önrendelkezésének az elve dobta szét. Mihelyt nemzetiségeinket ez a tizenkilencedik századi elv teljesen hatalmába kerítette, Magyarország régi alakjában nem maradhatott fenn, az engedékenység éppúgy felrobbantotta volna, mint a türelmetlenség.” (Németh László: A magyar élet antinómiái)

D „A magyar uralkodó osztályok meghálálták, hogy az antant juttatta hatalomra őket és 1920. június 4-én aláírták Trianonban (Párizs mellett) a békét. A súlyos feltételeket szabó imperialista békét annál is inkább elfogadták a magyar uralkodó osztályok, hogy teljes erejükkel a belső forradalmi erők, a munkásosztály, a dolgozó nép ellen fordulhassanak.” (Andics Erzsébet: Nemzetiségi kérdés, nemzetiségi politika)

E „A Monarchia nem felbomlott, hanem szétrombolták. A történelem során más államok is szenvedtek vereséget, viselték azok következményeit: megaláztatást, területük megcsonkítását, jóvátétel fizetését. De az, hogy egy birodalmat, amely

magába foglalta és kormányozta Európa középső részét, letöröljenek a térképről – új, katasztrofális következményekkel járó fejlemény volt.” (Fejtő Ferenc: *Rekviem egy hajdanvolt birodalomért*)

Kit hibáztat elsősorban a Monarchia felbomlásáért a szerző?

Állítás	A szöveg betűjele
1. A nagyhatalmak túlzó döntéseit.	
2. A forradalmi időszak politikusait.	
3. A 18-19. században létrejött egyik uralkodó eszmét.	
4. A nemzetiségeket, azok törekvéseit.	

4 pont

10. A feladat a hidegháborúval kapcsolatos.

Nevezze meg a szövegekhez tartozó nemzetközi szervezeteket!

elemenként 1 pont

A „E szerződésben részt vevő Felek, újból hitet téve az Egyesült Nemzetek alapokmányának céljai és elvei mellett [...] megőrzik a szabadságot, népeiknek a demokrácia, az egyéni szabadság és a jog uralma elvein alapuló közös örökségét és civilizációját [...]. 3. cikk. A jelen Szerződésben kitűzött célok hathatósabb elérése érdekében a Felek külön-külön és együttesen, folyamatos és hathatós önszegély és kölcsönös segítség útján, fenntartják és fejlesztik egyéni és kollektív védelmi képességüket fegyveres támadással szemben.”

szervezet neve:

B „Minden más kérdésben a Biztonsági Tanács határozatait tagjainak az összes állandó tagok egybevágó szavazatait magában foglaló kilenc igenlő szavazatával kell hoznia.
33. cikk 1. Minden olyan viszály esetében, amelynek elhúzódása a nemzetközi béke és biztonság fenntartásának veszélyeztetésére vezethet, a felek mindenképp közvetlen tárgyalás, kivizsgálás, közvetítés, békéltetés, választott bírósági vagy bírósági eljárás, regionális szervek, vagy megállapodások igénybevétele vagy általuk választott egyéb békés eszközök útján tartoznak megoldást keresni.”

szervezet neve:

C „[mivel] a felfegyverzett Nyugat-Németország részvételével [...] „Nyugat-európai Unió” alakjában új katonai csoportosulás létrehozását helyezik kilátásba, ami fokozza az újabb háború veszélyét és veszélyezteti a békeszerető államok nemzeti biztonságát [...] az alábbiakban állapodtak meg: [...]